דף תלמידה | מסכת פסחים פרק א משנה ד

זמני ביעור החמץ בערב פסח

שם: _____ כיתה: _____

נוסח המשנה

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אוֹכְלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׂוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, וְשׂוֹרְפִין בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ.

ביאור מילולי

אוֹכְלִין - מותר לאכול חמץ

כָּל חָמֵשׁ - כל שעה חמישית של היום (מספרים את שעות היום מהזריחה)

תּוֹלִין - מניחים את החמץ בצד - לא אוכלים, אבל עוד מותר להשתמש בו, למשל להאכיל לבהמה (הברטנורא)

בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ - בתחילת השעה השישית של היום

הביאור הפשוט

בערב פסח (י"ד בניסן) יש לוח זמנים מדורג להפסקת החמץ. שתי דעות במשנה:

רבי מאיר: אוכלים חמץ עד סוף השעה החמישית, ושורפים בתחילת השעה השישית.

רבי יהודה: אוכלים רק עד סוף השעה הרביעית; בשעה החמישית - תולין (לא אוכלים, אך עדיין מותר בהנאה מהחמץ); ובתחילת השעה השישית - שורפים.

רקע (הברטנורא): מן התורה החמץ נאסר רק מהשעה השביעית, אבל חכמים הקדימו את האיסור גזירה שמא ביום מעונן יטעו בחשבון השעות. הברטנורא פוסק: הלכה כרבי יהודה.

שאלות מדורגות

1. [ידיעה] עד מתי מותר לאכול חמץ לדעת רבי מאיר? ולדעת רבי יהודה?

_____

2. [ידיעה] מה המשמעות של "תולין כל חמש"?

_____

3. [הבנה] איזה שלב קיים בדעת רבי יהודה ולא קיים בדעת רבי מאיר?

_____

4. [הבנה] מדוע חכמים הקדימו את זמן איסור החמץ מעבר לדין התורה?

_____

5. [חשיבה והפעלה] "עשו סייג לתורה" (אבות א,א). איך המשנה שלנו מדגימה את הרעיון הזה?

_____

המשנה בנוסח ספריה. הביאור נשען על פירוש הברטנורא ומובא בלשון פשוטה.